

MARTA ALEKSANDROWICZ-TRZCIŃSKA,
BARBARA KIELISZEWSKA-ROKICKA

Wpływ fungicydów stosowanych w ochronie szkółek leśnych na rozwój mikoryz siewek sosny*

Część I. Badania zawartości ergosterolu w korzeniach

The impact of fungicides used at forest nursery protection
on the development of pine seedling mycorrhiza
Part I. Research on the content of ergosterol in roots

Abstrakt. The level of mycorrhiza development in root systems of one-year old seedlings of *Pinus sylvestris* was studied. The plants were treated with *Hebeloma crustuliniforme* fungus and sprayed with fungicides: Bayleton 5WP, Bravo 500S.C., Dithane M45, Euparen 50 WP, Topsin M 70WP, preparation ground: Funaben T. The content of ergosterol in seedling roots was the index allowing to find the occurrence of a mycorrhiza and to assess its amount.

Słowa kluczowe: Scots pine, ectomycorrhiza, fungicides, ergosterol

Wstęp

Sosna zwyczajna, podobnie jak wiele innych gatunków drzew leśnych, jest obligatoryjnie ektomikoryzowa (3). Dlatego też już na etapie produkcji szkółkarskiej korzenie siewek powinny tworzyć symbiozę z grzybami mikoryzowymi. Mikoryzy mogą powstawać na drodze inokulacji naturalnych lub w wyniku sztucznej mikoryzacji. Inokulacja naturalna zachodzi wówczas, gdy do szkółki położonej w pobliżu obszarów leśnych docierają zarodniki grzybów owocujących w sąsiedztwie drzew i rozwijają w glebie grzybnię mikoryzową. Sztuczna mikoryzacja, wskazana zwłaszcza w przypadku produkcji z zakrytym systemem korzeniowym, polega na wprowadzaniu do podłoża określonych

* Badania wykonano w ramach projektu badawczego finansowanego przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (Nr 409/97/W-50/NE-PO-TX/D)

grzybów mikoryzowych w postaci odpowiednio przygotowanej szczepionki. Jednym z zagrożeń dla wzrostu grzybni i prawidłowego rozwoju mikoryz mogą być stosowane w ochronie szkółek leśnych pestycydy, a zwłaszcza fungicydy (5, 7, 13).

Stopień zmikoryzowania systemów korzeniowych drzew leśnych może być określany tradycyjnie, niezwykle pracochłonną metodą liczenia wierzchołków korzeni mikoryzowych i autotroficznych, przypadających na cały system korzeniowy, jego części, lub na jednostkę objętości gleby. Metody alternatywne polegają na oznaczaniu w korzeniach zawartości związków chemicznych specyficznych dla grzybów, a nie występujących w roślinie, jak chityna, trehaloza i ergosterol.

Za najlepszy wskaźnik żywej biomasy grzybów jest uważany ergosterol - związek lipidowy, główny składnik błon komórkowych grzybów, silnie związany z żywą cytoplazmą (9, 11). Metoda analizy ergosterolu jest bardzo czuła i stosunkowo szybka. Można ją stosować w celu określenia przyrostu biomasy grzybni w czystych kulturach (11), oceny stopnia kolonizacji mikoryzowej korzeni siewek inokulowanych symbiontem grzybowym w warunkach kontrolowanych (11, 12), jak również do porównywania żywej biomasy grzybni mikoryzowej w korzeniach siewek i drzew rosnących w warunkach leśnych (7, 8, 14).

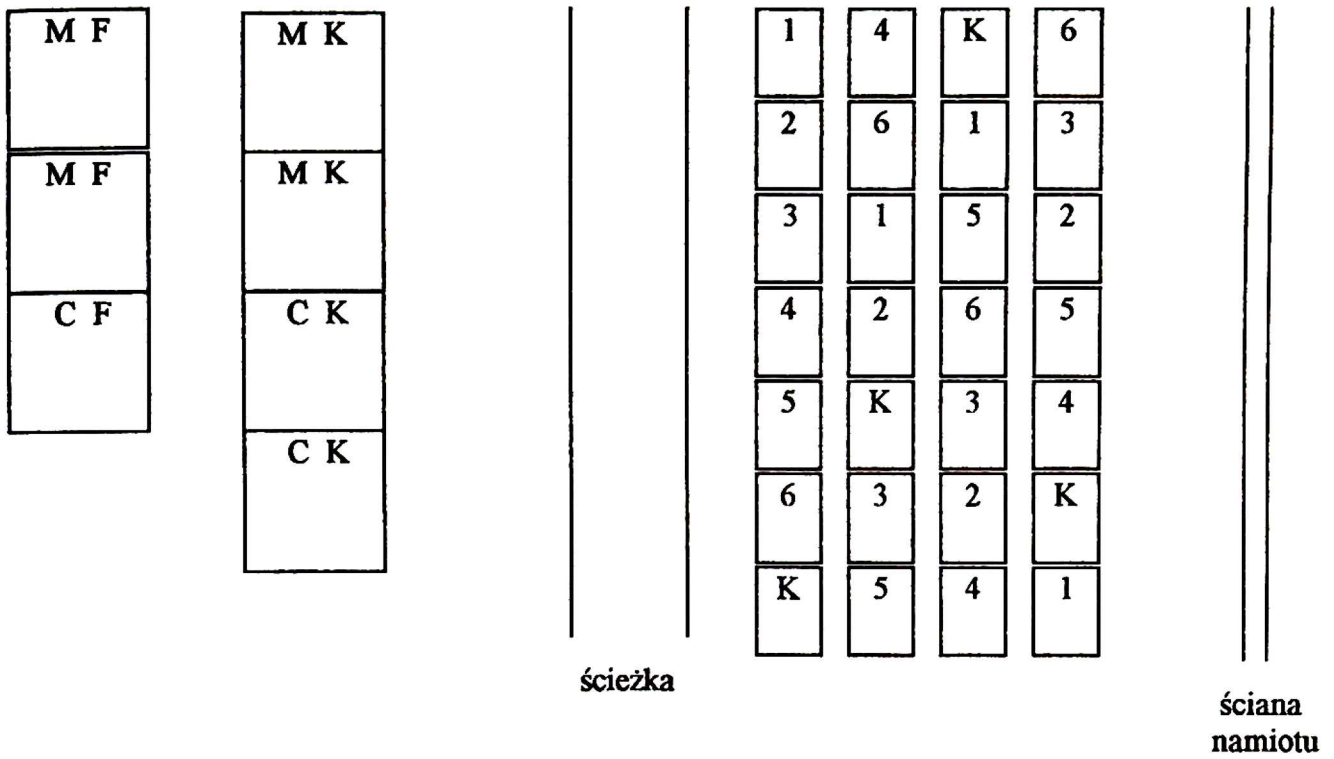
Celem pracy była ocena wrażliwości na fungicydy mikoryz rocznych siewek sosny zwyczajnej mikoryzowanych szczepionką mikoryzową prof. S. Kowalskiego z grzybem *Hebeloma crustuliniforme* (Bull.) Quéf. Poziom ergosterolu w korzeniach siewek wykorzystano jako wskaźnik obecności mikoryzy oraz jej stanu ilościowego.

Materiał i metody

Doświadczenie testujące wpływ fungicydów stosowanych w ochronie szkółek leśnych na rozwój mikoryz siewek sosny założono w namiocie foliowym, w Szkółkarskim Ośrodku Szkoleniowym Leśnego Zakładu Doświadczalnego SGGW w Rogowie. Podłożem do produkcji siewek był torf z perlitem w stosunku 2 : 1. Szczepionkę mikoryzową prof. S. Kowalskiego z grzybem *H. crustuliniforme* dodawano do podłoża w ilości 3% jego objętości. Doświadczenie założono w kasetach o wymiarach 35 x 21 cm, z których każda zawierała 40 doniczek o pojemności 120 cm³. Siew wykonano 15 maja 1998 r.

W celu wyeliminowania zmienności warunków mikroklimatycznych w namiocie foliowym, doświadczenie założono w układzie bloków losowych. Składało się ono z 7 wariantów w 4 powtórzeniach (blokach). Wariantami doświadczenia były siewki sosny traktowane sześcioma różnymi fungicydami oraz, jako porównanie, siewki nieopryskiwane. W każdym bloku wariant bez opryskiwania stanowiły siewki w czterech kasetach: w dwóch do podłoża dodawano szczepionkę mikoryzową (podłoże M), w dwóch pozostałych podłoże nie zawierało szczepionki (podłoże C). Dla siewek opryskiwanych fungicydami każdy wariant składał się z trzech kaset: dwóch z podłożem mikoryzowanym (podłoże M), jednej z niemikoryzowanym (podłoże C). Schemat rozmieszczenia kaset w namiocie foliowym przedstawia rycina 1.

Do doświadczenia wybrano 6 fungicydów spośród najczęściej stosowanych do ochrony siewek i sadzonek sosny w szkółkach leśnych (2). Charakterystykę fungicydów (1) przedstawia tabela. Program opryskiwań fungicydami opracowano tak, aby symulował zabiegi

RYC. 1. Schemat doświadczenia w namiocie foliowym.

Rodzaje podłoża: M – torf + perlit + szczepionka; C – torf + perlit

Warianty na podłożu C i M:

1. Dithane M45; 2. Topsin M. ; 3. Bravo 500; 4. Funaben T; 5. Euparen; 6. Bayleton; 7. Kontrola
 Podstawowe zestawy wariantów (F – fungicyd, K – kontrola) ; blok I – IV

TABELA
 Charakterystyka testowanych fungicydów

Nazwa handlowa preparatu	Procentowa zawartość środka czynnego	Klasa toksyczności	Producent
Bayleton 5 WP	triadimefon 5%	IV	Organika-Sarzyna Polska wg licencji Bayer AG Niemcy
Bravo 500 SC	chlorotolonil 50%	V	IKS Biosciences Europe Ltd Wielka Brytania
Dithane M45	mankozeb 80%	IV	Rohm and Haas USA
Euparen 50 WP	dichlofluanid 50%	IV	Bayer AG Niemcy
Topsin M 70 WP	tiofonat-metylu 70%	V	Nippon Soda Company Ltd Japonia
Zapr. Funaben T	karbendazym 20%, tiuram 45%	V	Organika-Sarzyna Polska

ochronne wykonywane przeciwko konkretnymi chorobom, występującym na sośnie w szkółkach leśnych. Terminy opryskiwań, ich częstotliwość oraz dawki fungicydów dobrano na podstawie zaleceń wydawanych corocznie przez IBL (10), przyjmując największe, dopuszczalne koncentracje oraz największą liczbę zabiegów, przeprowadzanych w najkrótszych odstępach czasu. Opryskiwania rozpoczęto 15 czerwca 1998 r.

Dla poszczególnych fungicydów program opryskiwań przedstawiał się następująco:

- Bayleton 5WP – opryskiwania jak na rdze (*Melampsora pinitorqua* Rostr., *Coleosporium tussilaginis* Lev.), 3 razy co dwa tygodnie, od 15 czerwca do 13 lipca, w dawce 2 kg/ha, w stężeniu 0,2%
- Bravo 500SC – opryskiwania jak na zamierania pędów sosny (*Gremmeniella abietina* (Lagerb.) Morelet, *Cenangium ferruginosum* Fr.), 6 razy co 3 tygodnie, od 15 czerwca do 28 września, w dawce 3 l/ha, w stężeniu 0,3%.
- Dithane M45 – opryskiwania jak na osutki sosny (*Lophodermium seeditiosum* Minter, Staley et Millar), 6 razy co 3 tygodnie, od 15 czerwca do 28 września, w dawce 5 kg/ha, w stężeniu 0,5%.
- Euparen 50WP – opryskiwania jak na szarą pleśń (*Botrytis cinerea* Pers: Fr.), 4 razy co 5 dni, od 15 czerwca do 30 czerwca, w dawce 2,5 kg/ha, w stężeniu 0,25%
- Topsin M70 WP – opryskiwania jak na osutki (*L. seeditiosum*), 6 razy co 3 tygodnie, od 15 czerwca do 28 września, w dawce 2 kg/ha, w stężeniu 0,2%
- Zaprawa Funaben T – opryskiwania jak na zgorzel siewek (*Fusarium oxysporum* Schlecht, *Rhizoctonia solani* Kühn), 4 razy co 5 dni, od 15 czerwca do 30 czerwca, w dawce 6 kg/ha, w stężeniu 0,4%.

W końcu października do badań na zawartość ergosterolu pobrano losowo po 4 korzenie siewek (2 z podłoża mikoryzowanego i 2 z niemikoryzowanego) z każdego wariantu doświadczenia w czterech powtórzeniach, łącznie 112 korzeni. Korzenie po umyciu na sitach, analizowano pod mikroskopem stereoskopowym w celu określenia czy występują na nich inne mikoryzy niż te, które utworzył grzyb *H. crustuliniforme*. Następnie odcinano korzenie drobne (<1 mm; w praktyce były to wszystkie korzenie siewek prócz korzenia głównego), ważono je i przechowywano zamrożone do czasu wykonania analiz. Pojedynczą próbkę stanowiły dwa korzenie siewek wyhodowanych na tym samym podłożu.

Analiza ergosterolu

Ekstrakcję i analizę ergosterolu przeprowadzono według metody podanej przez Nylunda i Wallandera (9), z małymi modyfikacjami. Korzenie (100-200 mg świeżej masy) zamrożono w ciekłym azocie i roztarto w moździerzu na proszek, który przeniesiono do probówek wirówkowych. Próbkę zalano 5 ml 96% etanolu i wytrząsano 2 minuty w temperaturze pokojowej. Następnie próby wirowano przez 15 minut w chłodzie przy 10 000 x g. Płyn nad osadu zbierano, a osad ponownie wytrząsano z 5 ml 96% etanolu i wirowano. Połączone ekstrakty odparowano do sucha w temperaturze 40°C. Suche ekstrakty rozpuszczono w 0,5 ml 100% metanolu i przesączono pod ciśnieniem przez filtr Millipore 0,45 m. Oczyszczone ekstrakty rozdzielano metodą wysokociśnieniowej chromatografii cieczowej (HPLC) firmy Waters z detektorem UV, stosując kolumnę Waters Nova-Pak C18

(150x4 mm) i czysty metanol (Baker) jako solwent. Na kolumnę podawano 10-20 μ l ekstraktu, szybkość przepływu metanolu przez kolumnę – 1,6 ml min⁻¹, temperatura kolumny 30°C, pomiar absorpcji – przy 280 nm. Wierzchołek ergosterolu pojawiał się po ok. 3 min. 30 sek. Wzorcem był czysty ergosterol (5,7,22-Ergostatrien-3-ol, Sigma). Ilość ergosterolu w próbach była obliczana na podstawie krzywej wzorcowej przy pomocy programu komputerowego Maxima 820.

Wyniki i dyskusja

Obserwacje morfologii mikoryz (kształt, kolor i struktura powierzchni mufki grzybniowej) pozwoliły wyróżnić pięć morfotypów:

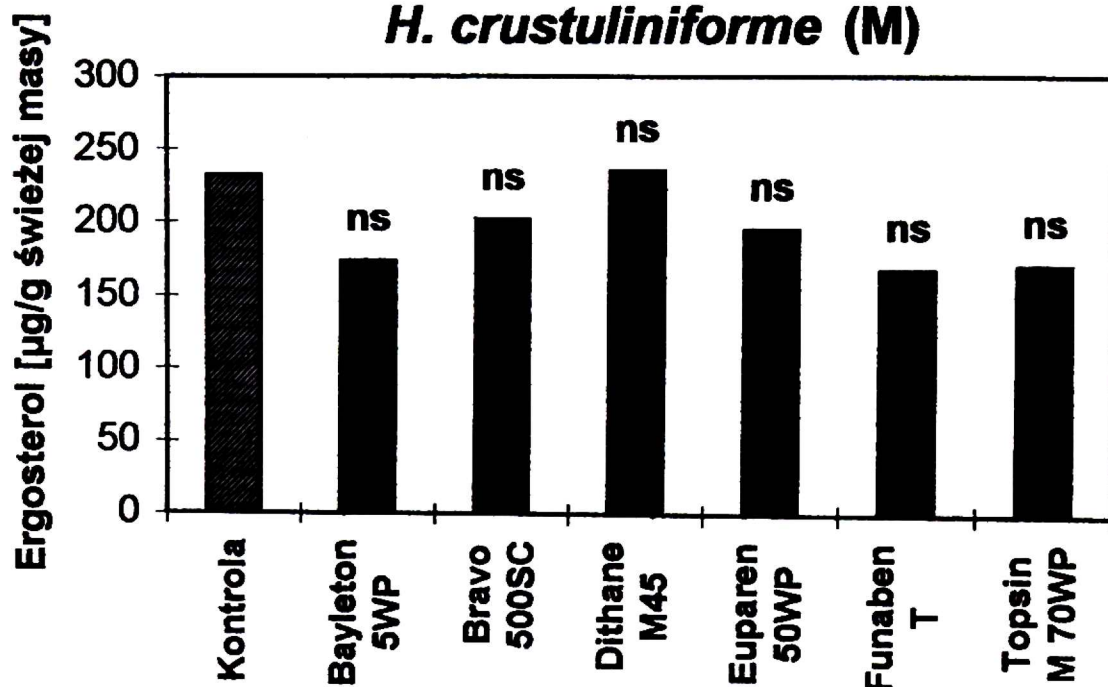
- Mikoryzy z grzybem *H. crustuliniforme* - białe, pojedyncze, rzadziej dichotomicznie rozgałęzione. Mufka z białą grzybnią absorbcyjną.
- Mikoryzy z grzybem *Cenococum geophilum* Fr.- czarne, proste rzadziej dichotomicznie rozgałęzione, pokryte opłisnią z licznymi promieniście odchodzącymi od mufki czarnymi strzępkami. Grzybnia *C. geophilum* pokrywała niekiedy mikoryzy innych typów.
- Mikoryzy barwy jasnokremowej z cienką, gładką mufką, pojedyncze, dichotomicznie i wielokrotnie dichotomicznie rozgałęzione oraz koralowate.
- Mikoryzy brązowe pojedyncze i dichotomicznie rozgałęzione czasami beczułkowato zgrubiałe, powierzchnia mufki gładka.
- Mikoryzy pomarańczowe o bardzo szybko zanikającej barwie, proste i dichotomicznie rozgałęzione oraz typu grono, skrócone, z grubą mufką i obficie odrastającymi od niej szarymi sznurami grzybniowymi.

Mikoryzy z grzybem *H. crustuliniforme* występowały wyłącznie na korzeniach siewek rosnących w podłożu zawierającym szczepionkę mikoryzową (M), a pozostałe morfotypy mikoryz, powstałe w wyniku naturalnej mikoryzacji, obserwowano zarówno na korzeniach siewek mikoryzowanych szczepionką jak i siewek pochodzących z kaset bez szczepionki (C). Naturalnej mikoryzacji siewek sprzyjało położenie szkółki w Rogowie w otoczeniu lasów.

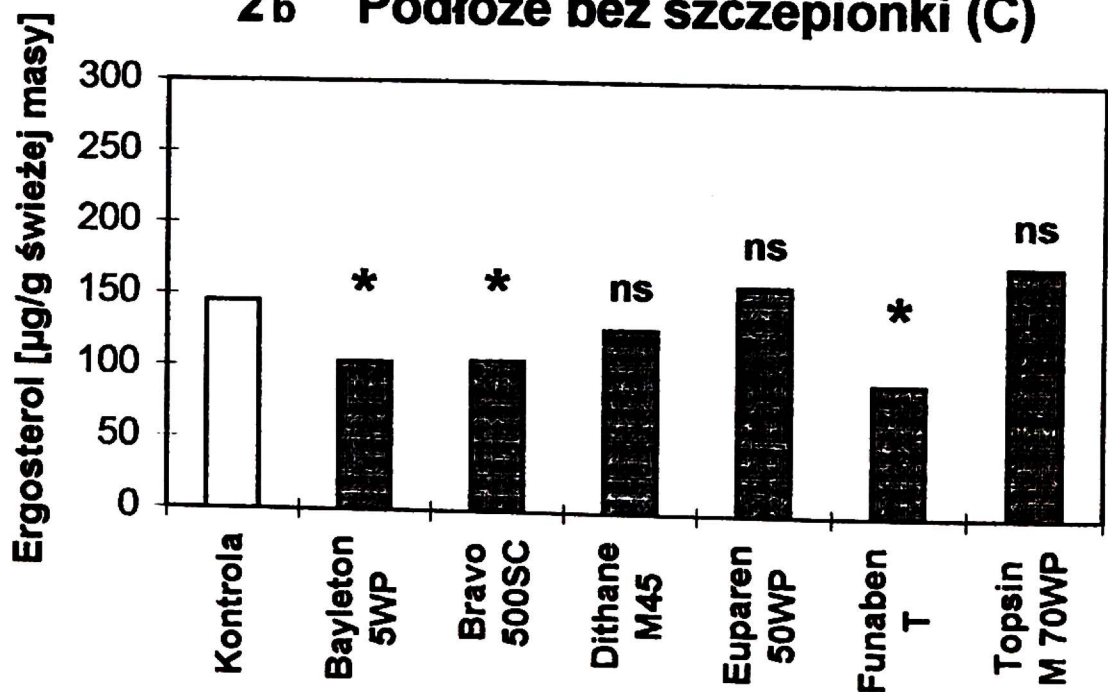
Analizy ergosterolu potwierdziły obecność żywych mikoryz na korzeniach siewek pochodzących ze wszystkich wariantów doświadczenia (ryc. 2). Jednakże średnie stężenie ergosterolu w korzeniach siewek mikoryzowanych grzybem *H. crustuliniforme* (ryc. 2a) było istotnie wyższe od średniego stężenia ergosterolu w korzeniach siewek rosnących na podłożu niemikoryzowanym (ryc. 2b) (ANOVA, P,002).

Johnson i McGill (4) stwierdzili dodatnią zależność między poziomem kolonizacji mikoryzowej a stężeniem ergosterolu w korzeniach siewek *Pinus concorta* inokulowanych grzybnią *H. crustuliniforme*, a Manninen i in. (7) podobną korelację wykazali w korzeniach siewek *Pinus sylvestris*, których mikoryzy pochodziły z naturalnej inokulacji. Wyniki przedstawione w obecnej pracy na ryc. 2 dowodzą, że szczepionka mikoryzowa była skuteczna i znacząco zwiększyła stopień zmikoryzowania korzeni rocznych siewek sosny zwyczajnej.

2a Podłoże ze szczepionką *H. crustuliniforme* (M)

2b Podłoże bez szczepionki (C)

RYC. 2. Stężenie ergosterolu ($\mu\text{g g}^{-1}$ świeżej masy) w korzeniach 1-roczych siewek sosny *Pinus sylvestris* rosnących w szkółce leśnej z zamkniętym systemem korzeniowym w podłożu zawierającym szczepionkę mikoryzową z grzybem *Hebeloma crustuliniforme* (ryc. 2a) lub w podłożu bez szczepionki (ryc. 2b). Średnie stężenie ergosterolu w korzeniach siewek mikoryzowanych grzybem *H. crustuliniforme* (ryc. 2a) było istotnie wyższe od średniego stężenia ergosterolu w korzeniach siewek rosnących na podłożu niemikoryzowanym (ryc. 2b) (ANOVA, $P=0,02$). Zawartość ergosterolu w korzeniach siewek traktowanych fungycydami Bayleton 5WP, Bravo 500SC, Dithane M45, Euparen 50 WP, Funaben T i Topsin M 70WP porównano z kontrolą metodą Dunnetta: * - różnica istotna statystycznie przy $P=0,05$; ns - różnica nieistotna statystycznie; ($n = 4$).

W obecnej pracy zarejestrowano stosunkowo duże różnice w zawartości ergosterolu w obrębie poszczególnych wariantów doświadczenia, szczególnie w przypadku siewek mikoryzowanych grzybem *H. crustuliniforme*. Różnice między powtórzeniami wystąpiły zarówno w wariantach traktowanych fungicydami jak i w korzeniach siewek kontrolnych (np. Topsin – podłoże M: 53,1- 368,4 μg ergosterolu g^{-1} świeżej masy, Euparen – podłoże M: 94-362,1 μg ergosterolu g^{-1} świeżej masy, kontrola – podłoże M: 171,7-360,3 μg ergosterolu g^{-1} świeżej masy). To zróżnicowanie sugeruje, że poszczególne systemy korzeniowe mogą się różnić ilością wierzchołków mikoryzowych i autotroficznych, a udział 5 morfotypów mikoryz (*H. crustuliniforme*, *C. geophilum* i 3 niezidentyfikowane mikoryzy) w kolonizacji korzeni jest nierównomierny. Obserwacje mikroskopowe wykazały, że wyróżnione morfotypy dość znacznie różnią się strukturą (grubość mufki grzybniowej, grzybnia ekstramatrykalna związana z mufką) i w związku z tym mogą zawierać różne ilości ergosterolu. Salmanowicz i Nylund (11) wykazali, że mikoryzy sosny zwyczajnej z grzybem lakówka pospolita *Laccaria laccata* (Scop.: Fr.) Berk. et Br. były silniej rozwinięte i zawierały więcej ergosterolu niż mikoryzy z grzybem *H. crustuliniforme*, mimo że grzybnie wegetatywne obu tych symbiontów hodowane *in vitro* miały podobne stężenie ergosterolu w jednostce masy, a Wallander i in. (14) stwierdzili istotnie wyższe stężenie ergosterolu w wielokrotnie rozgałęzionych mikoryzach (typu grono), o grubej mufce, otoczonych peridermą grzybniową i grubymi sznurami grzybniowymi, w porównaniu z czterema innymi morfotypami mikoryz, o mufkach cieńszych, gładkich lub otoczonych mniej obfitą grzybnią. Zatem ogólna ilość ergosterolu w korzeniach zależy nie tylko od liczby wierzchołków mikoryzowych, ale również od udziału poszczególnych morfotypów w kolonizacji mikoryzowej.

Rycina 2a pokazuje, że siewki mikoryzowane grzybem *H. crustuliniforme* i opryskiwane fungicydami Bayleton, Bravo, Euparen, Funaben i Topsin miały nieznacznie niższe średnie stężenia ergosterolu w korzeniach niż siewki kontrolne. Jednakże analiza wariancji (ANOVA) i porównanie wariantów doświadczenia z kontrolą metodą Dunnetta wykazały, że wpływ fungicydów na stężenia ergosterolu był nieistotny statystycznie. W przypadku siewek, które rosły w podłożu bez szczepionki mikoryzowej (ryc. 2b), opryskiwanie fungicydami Bayleton, Bravo i Funaben istotnie obniżyło stężenie ergosterolu w korzeniach (metoda Dunnetta, $P=0,05$).

W przeglądowym artykule na temat reakcji grzybów mikoryzowych i mikoryz na pestycydy Trappe i in. (13) stwierdzili, że większość fungicydów ma niekorzystny wpływ na wzrost grzybów ektomikoryzowych w czystych kulturach oraz tworzenie ektomikoryz na korzeniach drzew jedynie w wyższych stężeniach. Jednakże różne typy mikoryz mają różną tolerancję na działanie fungicydów. Manninen i in. (7) wykazali, że fungicyd miedziowy (tlenochlorek miedziowy) nie ograniczał tworzenia mikoryz na korzeniach 4-letnich siewek sosny zwyczajnej, a nawet lekko stymulował ich rozwój, natomiast Tilt 250 EC (propikonazol) silnie hamował rozwój dominującego morfotypu (cienkie, jasnobrązowe ektomikoryzy), podczas gdy pozostałe morfotypy były bardziej tolerancyjne. W drugim roku doświadczenia rozwój mikoryz wrażliwych był jeszcze silniej ograniczony przez ten fungicyd, natomiast wzrosła ilość mikoryz tolerancyjnych, a zawartość ergosterolu w korzeniach siewek traktowanych fungicydem i kontrolnych była zbliżona.

W obecnej pracy istotna redukcja ergosterolu w korzeniach siewek rosnących na podłożu bez szczepionki pod wpływem niektórych fungicydów (ryc. 2b) sugeruje, że mikoryzy powstałe w wyniku naturalnej mikoryzacji (typ *C. geophilum* oraz trzy niezidentyfikowane morfotypy) mogą być bardziej wrażliwe na fungicydy niż grzyb *H. crustuliniforme*. Nasze wyniki są zgodne z wynikami testów prowadzonych w czystych kulturach (5, 6), które wykazały, że grzyb *C. geophilum* jest bardziej wrażliwy na działanie różnych fungicydów (benomyl, chlorotalonil, tlenochlorek miedziowy, propikonazol) niż inne gatunki grzybów ektomikoryzowych, a grzyb *Hebeloma* spp. jest bardziej tolerancyjny w stosunku do fungicydów chlorotalonil i propiconazole niż muchomor czerwony *Amanita muscaria* (L.: Fr.).

Wyniki obecnych badań pokazały, że opryskiwanie rocznych siewek sosny mikoryzowanych szczepionką mikoryzową z grzybem *H. crustuliniforme* fungicydami nie wpływa istotnie na ilość żywej grzybni mikoryzowej w korzeniach. Informacji na temat udziału mikoryz z grzybem *H. crustuliniforme* i mikoryz pochodzących z naturalnych inokulacji w kolonizacji systemów korzeniowych siewek dostarczy druga część pracy, która jest w przygotowaniu.

Marta Aleksandrowicz-Trzcńska
SGGW Katedra Ochrony Lasu i Ekologii
02-528 Warszawa, ul. Rakowiecka 26/30
e-mail: les_kolie@delta.sggw.waw.pl

Barbara Kieliszewska-Rokicka
Instytut Dendrologii PAN
62-035 Kórnik, ul. Parkowa 5
e-mail: idkornik@rose.man.poznan.pl

Autorki dziękują
Panu dr hab. Jackowi Oleksynowi za wykonanie obliczeń statystycznych.

Literatura

1. **Borecki Z.:** Nauka o chorobach roślin. Warszawa: PWRiL 1996.
2. **Grzywacz A.:** Chemiczna ochrona szkółek leśnych przed chorobami. Postępy tech. leśn. nr 53, 1993.
3. **Harley J. L., Smith S. E.:** Mycorrhizal Symbiosis. London - New York, Academic Press, 483 str., 1983.
4. **Johnson B. N., McGill W. B.:** Comparison of ergosterol and chitin as quantitative estimates of mycorrhizal infection and *Pinus concerta* seedlings response to inoculation. Can. J. Forest Res. 20: 1125-1131, 1990.
5. **Laatikainen T., Heinonen-Tanski H.:** Are pesticides harmful to ectomycorrhizal fungi. W: Pesticides, Soil Microbiology and Soil Quality, Abstracts from the 2nd International Symposium on Environmental Aspects of Pesticide Microbiology, 7-11.07.1996, Beaune, France, Brussels. Society of Environmental Toxicology and Chemistry, 1996.

6. **Laatikainen T., Heinonen-Tanski H.:** Ergosterol content of ectomycorrhizal mycelia in biodegradation test of fungicides. W: Second International Conference on Mycorrhiza, 5-10.07.1998, Uppsala, Sweden, Programme and Abstracts, str. 104. Swedish University of Agricultural Science, 1998.
7. **Manninen A.-M., Laatikainen T., Holopainen T.:** Condition of Scots pine fine roots and mycorrhiza after fungicide application and low-level ozone exposure in a 2-year field experiment. *Trees* 12: 347-355, 1998.
8. **Markkola A. M., Ohtonen R., Tarvainen O., Ahonen-Jonnarth U.:** Estimates of fungal biomass in Scots pine stands on an urban pollution gradient. *New Phytol.* 131: 139-147, 1995.
9. **Nylund J.-E., Wallander H.:** Ergosterol analysis as a means of quantifying mycorrhizal biomass. W: J. R. Norris, D. J. Read, A. K. Varma (red.), *Methods in Microbiology* 24: 77-88, 1992.
10. Ocena występowania ważniejszych szkodników leśnych i chorób infekcyjnych drzew leśnych w roku 1997 oraz prognoza ich pojawu w roku 1998. Warszawa IBL 1998.
11. **Salmanowicz B., Nylund J.-E.:** High performance liquid chromatography determination of ergosterol as a measure of ectomycorrhizal infection in Scots pine. *Eur. J. For. Path.* 18: 291-298, 1988.
12. **Sung S.-J. S., White L. M., Marx D. H., Otrosina W. J.:** Seasonal ectomycorrhizal fungal biomass development on loblolly pine (*Pinus taeda* L.) seedlings. *Mycorrhiza* 5: 439-447, 1995.
13. **Trappe J. M., Molina R., Castellano M.:** Reactions of mycorrhizal fungi and mycorrhiza formation to pesticides. *Annu. Rev. Phytopathol.* 22: 331-359, 1984.
14. **Wallander H., Massicotte H. B., Nylund J.-E.:** Seasonal variation in protein, ergosterol and chitin in five morphotypes of *Pinus sylvestris* L. ectomycorrhizae in a mature Swedish forest. *Soil Biol. Biochem.* 29(1): 45-53.

Summary

The impact of fungicides used at forest nursery protection on the development of pine seedling mycorrhiza. Part I. Research on the content of ergosterol in roots

Scots pine seedlings reared with covered root system on two kinds of substrates with mycorrhizal inoculum containing *Hebeloma crustuliniforme* and without inoculum, were sprayed with fungicides: Beyleton 5WP, Bravo 500S.C., Dithane M45, Euparen 50WP, Topsin M 70WP, preparation ground: Funaben T. The content of ergosterol in seedling roots was adopted as an index for founding a mycorrhiza with the H.

Crustuliniformefungus and 4 other types. No differences statistically significant were found in the content of ergosterol in roots of seedlings taken from different variants of the experiment; this fact pointing out that the level of mycorrhiza in roots did not change significantly as a result of fungicide using.